

Ondersteuning voor Talent

Onderwijs en zorg voor (hoog)begaafde leerlingen

Nieuwsbrief 1

januari 2020

Leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid: wat hebben zij nodig? Wat kunnen samenwerkingsverbanden en scholen doen om deze leerlingen van een passend aanbod te voorzien? In deze nieuwsbrief leest u daar meer over.

Subsidieregeling voor ondersteuning

Met als doel (hoog)begaafde leerlingen optimale ondersteuning te geven is de subsidieregeling 'Begaafde leerlingen primair- en voortgezet onderwijs' in het leven geroepen. En met groot succes! Inmiddels zijn de subsidieaanvragen gehonoreerd.

Voor de subsidie moesten een activiteitenplan en een begroting worden ingediend, die werden beoordeeld door een beoordelingscommissie.

Grote betrokkenheid op het onderwerp

Desirée Houkema was voorzitter van de beoordelingscommissie voor de subsidie. Zij vertelt over haar ervaringen.

Meer aanvragen dan verwacht

De commissie heeft meer (gezamenlijke) aanvragen voorgelegd gekregen dan verwacht! Dat is een groot succes en teken van betrokkenheid, zo geeft Desirée Houkema aan. Dit is een onderwerp dat echt leeft. Dankzij de subsidie kunnen 142 samenwerkingsverbanden nu een extra impuls geven aan een ontwikkeling die bijzonder hard nodig is.

Is de commissie streng geweest?

Bij de eerste beoordelingsronde hadden we alle ruimte om feedback te geven op de ingediende plannen die nog niet aan alle gestelde criteria voor succes voldeden. Dus daar waar we de beweging konden versterken door aan te laten scherpen, hebben we die kans benut.

Betere plannen in de tweede ronde

De feedback op de eerste ronde aanvragen was een andere gang van zaken dan gebruikelijk. Dit heeft zichtbaar betere plannen opgeleverd in de tweede ronde. Mensen zijn bij elkaar gaan zitten en de eigenheid van de regio's kwam veel beter naar voren. Ook zagen we een betere aansluiting op de bestaande ontwikkelingen in een regio. Het verschil met de eerste plannen was groot, er is een flinke verbetering gemaakt!

Wat viel op in de aanvragen?

Het viel op dat er groeiend bewustzijn is van de aandacht voor leerlingen met kenmerken van begaafdheid. Ook willen scholen er op een planmatige manier mee aan de slag en worden er veel partijen bij betrokken.

Rol samenwerkingsverband

Je ziet hier de rol van het samenwerkingsverband terugkomen: er is betrokkenheid en bereidheid om dit onderwerp

duurzaam in te bedden in de bestaande structuren. Veel samenwerkingsverbanden PO en VO verwijzen naar elkaar. Een aantal heeft de aanvraag samen ingediend, omdat ze op dit thema gaan samenwerken.

Wat wil je de directeuren en beleidsmakers meegeven?

Heel belangrijk in deze context is expertiseontwikkeling en kennisdeling. En dan gaat het om meer dan kennis opdoen in een paar workshops. In onze feedback hebben we vaak teruggegeven: redeneer vanuit de behoefte van leerlingen en doe dit vanuit visie. Kijk met nuance en heb oog voor de individualiteit en complexiteit. De diversiteit binnen de groep leerlingen met kenmerken van begaafdheid is enorm. Daarvoor heb je écht expertise nodig.

Hoe vind je die expertise?

Zorg dat je de interne expertise en de expertise in de regio helder in beeld hebt. Er is vaak veel meer al in de school aanwezig dan je denkt. Bovendien kent elke regio scholen die hier al lang mee bezig zijn. Zorg dat iedere school laagdrempelig expertise beschikbaar heeft en werk samen!

Benut elkaars talenten

Ga niet alleen uit van de diversiteit van de kinderen, maar ook van de diversiteit van de mensen die het moeten doen. Laten we gebruik maken van elkaars talenten. We hebben elkaar zo nodig.

Samenwerkingsverband aan den IJssel: aan de slag met toegekende subsidie

De subsidie is toegekend, "de samenwerking tussen de scholen, de afstemming met het Voortgezet Onderwijs en de nauwe samenwerking met de gemeenten geeft een stevig draagvlak" volgens de beoordelingscommissie. De subsidieperiode loopt van juli 2019 tot juli 2023. Dus het samenwerkingsverband is al aan de slag!

Lees wat er al gebeurt en wat er op stapel staat.

Samenwerkingsverband primair onderwijs Aan den IJssel

Werken vanuit een visie: Kansen voor kinderen

Het samenwerkingsverband Aan den IJssel is begin 2018 gestart met het ontwikkelen van een overkoepelende visie op de ondersteuning aan (hoog)begaafde leerlingen. In het kader van passend onderwijs is er een notitie ontwikkeld: 'Hoogbegaafd, kansen voor kinderen', die is geaccordeerd in oktober 2018. Wat is de lijn die in deze ontwikkelnotitie is ingezet en die nu – met subsidie – wordt doorgezet?

Leerkringen

Scholen binnen het samenwerkingsverband Aan den IJssel geven op autonome wijze invulling aan de ontwikkeling van (hoog)begaafden en hebben al een aanpak op dit vlak. Om expertise hiervoor verder te versterken biedt het samenwerkingsverband voor hun scholen leerkringen aan. Hoe werken die en wat leveren die op? Lees verder daarover in het interview met Greetje van Dijk. →

Wat gaan we de komende vier jaar doen?

We zetten in op de volgende ontwikkelingen met de focus op de (hoog)begaafde kinderen:

Aanbod - We onderzoeken welk ondersteuningsaanbod noodzakelijk is. Ook kijken we hoe we komen tot een dekkend netwerk. Welke route helpt hierbij?

Inventarisatie - We voeren een inventarisatie uit. Bovendien monitoren we om na te gaan of het aanbod netwerkdekkend is.

Kennis - We ondersteunen en faciliteren gezamenlijke scholing en kennisuitwisseling. We versterken daarbij de samenwerking voor en tussen partijen en experts.

Aansluiting - We stemmen af met de gemeente hoe we de aansluiting organiseren en inrichten tussen jeugdhulp en (passend) onderwijs in en om de school.

Het eerste jaar

- Welke concrete stappen zetten we dan in het eerste jaar?
- instellen van een projectgroep en een stuurgroep. Dit doen we voor Aan den IJssel en Midden Holland samen. Zo leren we van elkaar en kunnen we expertise effectief inzetten;
 - inventariseren van alle voorzieningen en initiatieven op scholen en bij de schoolbesturen;
 - inventariseren van voorzieningen binnen de gemeenten;
 - voeren van startgesprekken met gemeenten en de wijk teams/CJG;
 - verzamelen van de casuïstiek rond de dubbel bijzondere kinderen.

Sprankelfactor

Bij de Gideonschool in Nieuwerkerk aan den IJssel is er in groep 1 en 2 gerichte aandacht voor (hoog)begaafde kinderen. Ze werken er met een groepje waar deze kinderen apart instructie krijgen en extra opdrachten in de klas. Er is aandacht voor de vraag: hoe houden we ze in de leerstand?

Voor kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong maken ze gebruik van de Pientermethode. Dit is een speciale methode op thema die erop is gericht het creatief denkvermogen nog meer te ontwikkelen. Het thema kan aansluiten bij het thema in de klas. Maar het is ook mogelijk met de Pientergroep - want zo wordt de groep die extra uitdaging nodig heeft genoemd - een ander thema te behandelen.

Ook is er aandacht voor scholing en training voor de leerkrachten van groep 1 en 2. Leerkrachten worden zich steeds meer bewust van de ontwikkelingsbehoeften van deze groep kinderen. Zo willen én kunnen zij bij hen blijven zorgen voor de 'sprankelfactor'!

Voor groep 3 en 4 is er eveneens een groep waar leerlingen meer uitdaging krijgen: de Spronggroep. Hier werken de leerlingen eenmaal per week vijf kwartier. Ook deze leerlingen krijgen opdrachten mee voor in de klas.

Met de Pienter- en de Spronggroepen en door plusklassen is er veel minder noodzaak om te versnellen. Versnellen is vaak maar een tijdelijk oplossing, terwijl je vooral leerlingen wil laten verdiepen en ze aanspreken op andere vaardigheden, zoals hun creatieve denkvermogen. Dát gebeurt in deze verrijkingsgroepen.

Het is belangrijk alle leerlingen op school te blijven uitdagen op hun niveau. Dan kan elk kind van tijd tot tijd een 'sprankelfactor' laten zien!

Leerkring: op weg naar goede begeleiding

Om (hoog)begaafden beter te begeleiden, willen de scholen van Aan den IJssel zich ontwikkelen. Het samenwerkingsverband ondersteunt deze ontwikkeling met de organisatie van leerkringen.

Greetje van Dijk van OnderwijsAdvies en Kasper

Ponte van bureau Ponte geven sinds januari 2019 invulling aan deze leerkringen. Aanvullend verzorgen zij samen begeleidingstrajecten per school. Hierna vertelt Greetje meer over de leerkringen.

Hoe zien de leerkringen eruit?

De scholen krijgen drie leerkringen aangeboden. In de eerste leerkring delen de scholen antwoorden op vragen als: wat gaat er al goed in het kader van passend onderwijs voor (hoog)begaafde leerlingen en wat willen we ontwikkelen?

De tweede leerkring gaat over de combinatie onderwijs en zorg voor deze doelgroep. De leerkringen maken deel uit van een pakket met daarin ook een begeleidingstraject waarbij de scholen zich richten op hun ontwikkelpunten. De derde leerkring is een afsluitende bijeenkomst waarin de scholen de opbrengsten met elkaar delen.

Wat is de meerwaarde van de leerkring?

Voor de zomer hebben we de eerste leerkring gehad. Wat je daar al zag is dat er veel gedeelde vragen zijn. De winst is dat de scholen meer zicht krijgen op elkaars expertise en de gemeenschappelijke leervragen bij het bieden van passend onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen.

Wat zijn gemeenschappelijke leervragen?

Scholen organiseren de begeleiding van begaafden vaak in plusklassen. Maar hoe kunnen we de begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen in de handen van de leerkracht krijgen? Een plusklas is namelijk ook kwetsbaar. Dus hoe ontwikkelen we leerkrachtvaardigheden en hoe verbinden we de plusklas aan de klas? Een andere vraag is: hoe brengen we lijn in de verrijking? Welk fundament ligt daaronder?

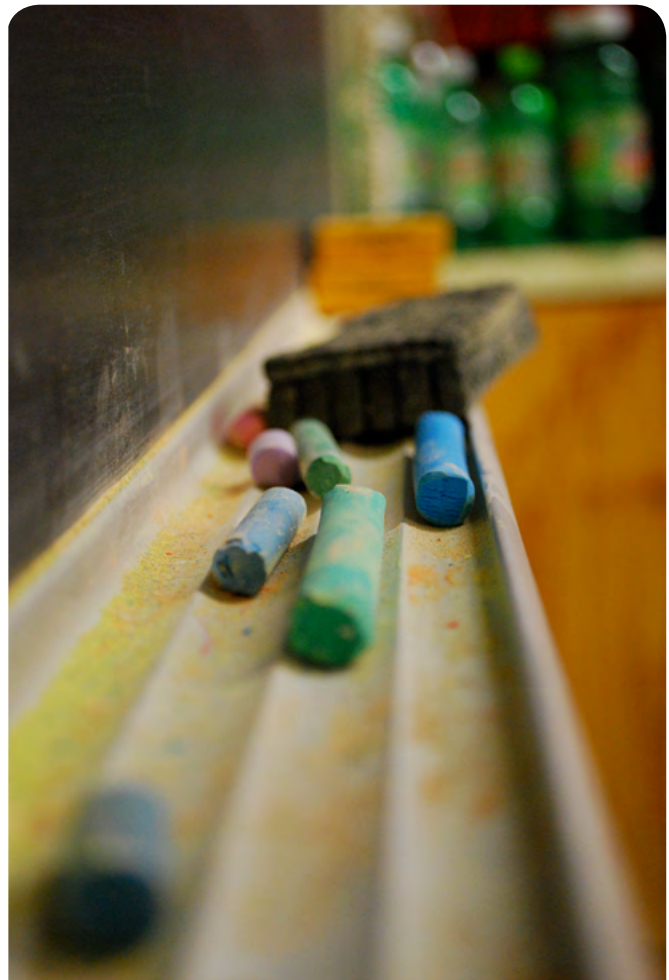
Welke kansen zie je bij het samenwerkingsverband

Aan den IJssel?

Bij de scholen ben ik onder de indruk van wat er al gebeurt. Ze zijn al proactief bezig met (hoog)begaafdheid. Scholen van meerdere besturen, met verschillende onderwijskundige visies en denominaties delen openhartig kennis. Mijn compliment daarvoor!

Hoe verder?

Wat nu ontwikkeld wordt, moeten we goed borgen. Bijvoorbeeld door de leerkringen te herhalen en daar te werken aan de gemeenschappelijke leervragen van de scholen. Zo creëer je een zo goed mogelijke omgeving voor deze diverse doelgroep. Ik gun ieder kind, dus ook de (hoog)begaafde leerling, een goede begeleiding en een uitdagend leerklimaat!

Samen optrekken voor (hoog)begaafde kinderen

Het samenwerkingsverband PO Midden Holland en Aan den IJssel trekken samen met de gemeenten in de regio op voor hun leerlingen met kenmerken van (hoog)begaafdheid. Dat geldt vooral op het gebied van dubbel bijzondere kinderen.

We doen samen wat samen kan. Dat doen we op basis van een gezamenlijk opgesteld activiteitenplan.

Wat is (hoog)begaafd?

Cognitief getalenteerde leerlingen

Tijl Koenderink is oprichter van Novilo en specialist (hoog) begaafdheid. We legden hem drie vragen voor over (hoog) begaafde kinderen.

1 Wat is jouw definitie van een (hoog)begaafd kind?

Het probleem van het label '(hoog)begaafd' is dat het een label is. We proberen in de begeleiding van deze kinderen juist weg te gaan van labels en meer te gaan naar ondersteuningsvragen voor deze cognitief getalenteerde leerlingen.

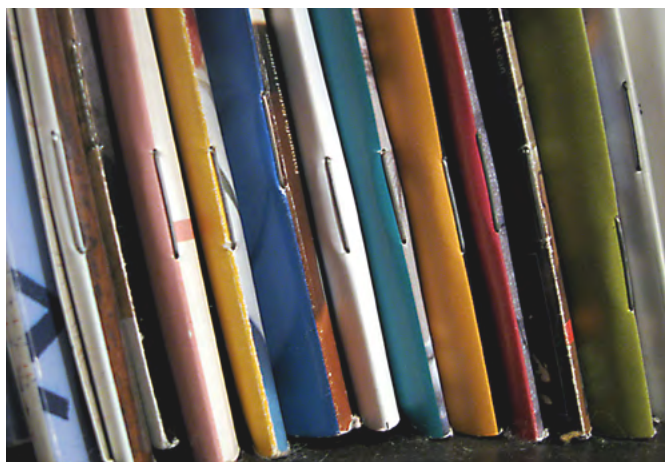
Als het gaat om de term (hoog)begaafd, is er sprake van een ingewikkeld spel van verschillende factoren. De eerste factor is cognitief talent. De betrokken kinderen zijn cognitief getalenteerd: ze denken anders over de wereld na. Vervolgens heb je de factor prestaties. Hierbij gaat het erom of de kinderen hun potentie ook daadwerkelijk omzetten in resultaten.

Om te komen tot deze leerresultaten zijn weer twee factoren van invloed. Allereerst de niet-cognitieve persoonlijkheidskenmerken zoals levenshouding en levenservaring, doorzettingsvermogen en eigenaarschap. De tweede factor daarbij is de omgeving van het kind: de peers, familie, schoolomgeving en kritische levensgebeurtenissen.

Voor mij is vooral interessant dat deze kinderen een cognitief talent hebben. Voor ons als begeleiders is dan de vraag: hoe kunnen we de kinderen zo effectief mogelijk begeleiden?

2 Wat is de grootste valkuil bij de begeleiding van een (hoog)begaafde leerling?

De grootste valkuil is de aanname dat een kind met een hoog leerpotentieel ook automatisch goed zal leren. Het hebben van het potentieel van leren betekent niet dat dat in de praktijk lukt. Een deel van de kinderen mist daarvoor de levenshouding en de leervaardigheden.

Een begrijpelijke veelgemaakte fout is te denken: dit kind heeft geen begeleiding nodig. We geven hem een plusboekje of materiaal dat uitdagend is. Als het kind al met dat materiaal uit de voeten kan, dan leert hij er niets van. Het punt is deze kinderen opdrachten te geven die ze niet zelfstandig kunnen uitvoeren, zodat ze echt iets leren.

3 Wat is in jouw ogen de eerste structurele aanpassing die scholen moeten doorvoeren in de begeleiding van (hoog)begaafde leerlingen?

Hier gaat het om drie belangrijke stappen:

- Het signaleren is belangrijk. Gebruik verschillende manieren om uit te vinden welke kinderen meer potentie hebben.
- Zorg voor een didactisch gedifferentieerd uitdagend aanbod, zoals rekenen, taal en spelling op verschillende niveaus.
- Bied begeleiding en ondersteuning voor het verwerken van dat uitdagende aanbod.

Deze drie stappen vormen de kern van de begeleiding van getalenteerde leerlingen.

Samen ontwikkelkansen voor kinderen creëren!

Samenwerking is een sleutelwoord. Op de conferentie van 'Ondersteuning Voor Talent' in oktober 2019 werd gezegd: ieder kind heeft recht op een kansrijke ontwikkeling en recht op onderwijs. Wanneer ouders, kinderen en professionals vanuit gemeente, jeugdhulp en onderwijs de handen in elkaar slaan ontstaan er ontwikkelkansen voor kinderen. Samen maken we het verschil!

Samenwerkingsverband Aan den IJssel

De Linie 7J

2905 AX Capelle aan den IJssel

Telefoon 010-8200101

info@aandenijssel.nl

www.aandenijssel.nl

Redactie: Hennie Groot Haar, Marga Hooyman,
Richard Stuivenberg
Vormgeving & opmaak: Jop Mijwaard

© 2020